

“ร้อยละ ๖๑ ของนักท่องเที่ยว ในต่างประเทศ”

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
“น้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ “อัครศิลปินเหนือเกล้า”	1
“สุดยอดศิลปะไทยในรัชกาลที่ ๙”	2-3
“เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ ในรัชกาลที่ ๙ อัคราภิรักษศิลปิน”	4
“เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร”	5
“รุกข มรดกของแผ่นดิน ได้ร่มพระบารมี เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมพรรษา ๖๕ พรรษา”	6-7
“สดุดีจอมราชา” ถวายพระพรมิ้งขวัญปวงชนชาวไทย	8
“ตามหาบุคคลในภาพสมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยือนต่างประเทศ เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ๒ เมษายน ๒๕๖๑”	9-10
“เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพฯ สยามบรมราชกุมารี”	11
“องค์ความรู้ ศิลปะ วัฒนธรรม ควรคู่แก่การจัดทำ ตำรา”	12
“เชิดชูครูของแผ่นดิน ศิลปินแห่งชาติ และ บุรพศิลปิน”	13
“สืบสานศิลปะพื้นถิ่น ต่อยอดศิลปพื้นบ้าน”	14
“งามอย่างไทย ยิ้ม ไหว้ สวัสดิ์ ขอบคุณ ขอโทษ”	15
“๑ เยาวชน ๑ เครื่องดนตรี เด็กไทยทุกคนเล่นดนตรีไทยได้”	16-17
“ส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ของไทย”	18
“ประชันดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน สืบสานคนบรรเลง”	19
“นัดยามเย็น ตลาดประชารัฐ ตลาดวัฒนธรรม ถนนสายวัฒนธรรม ครบเครื่องเรื่องไทยๆ”	20
“ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สัมผัสไทย ให้ชุมชนเล่าเรื่อง”	21
สืบสานเทศกาล ประเพณีไทย ต่อยอดก้าวไกลสู่นานาชาติ	22-23
“อาหารอร่อยร้าน ๑๐๐ ปี”	24-25
“โชน ที่สุดแห่งนาฏกรรมไทย สู่มรดกทางวัฒนธรรมโลก”	26-27
มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทย สู่มรดกภูมิปัญญามวลมนุษยชาติ”	28-29
“รามเกียรติ์ จากจิตรกรรมรอบพระระเบียงพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ตอน รามาวตาร”	30-31
“เครือข่ายวัฒนธรรมสัมพันธ์ ขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมยั่งยืน”	32

“น้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ “อัครศิลปินเหนือเกล้า”

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอันหาที่สุดไม่ได้ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้จัดนิทรรศการ“อัครศิลปินเหนือเกล้า” เพื่อแสดงความไว้อาลัย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงเป็น “อัครศิลปิน” โดยฐานปั้นนัฏศิลปิน ศิลปินแห่งชาติ และครูศิลปะ และเพื่อเผยแพร่พระเกียรติคุณและพระอัจฉริยภาพด้านศิลปะให้แก่นักเรียน นักศึกษา เยาวชน ครู อาจารย์ ศิลปิน และประชาชนทั่วไปได้เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทอัครศิลปินสืบไปนิทรรศการ “อัครศิลปินเหนือเกล้า” จัดแสดงระหว่างวันที่ - ๒๗ มกราคม ๒๕๖๐ ณ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนินนอกจากนำเสนอพระอัจฉริยภาพด้านศิลปะพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตลอดจนผลงานของศิลปินแห่งชาติ ๓ สาขาว่า ๑๐๐ ชิ้นและผลงานจากครูสอนศิลปะอีกกว่า ๕๐ ชิ้น

นอกจากนี้ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมยังได้จัดทำ สารคดี *อัครศิลปินเหนือเกล้า* โดยรวบรวมศิลปินแห่งชาติ มาถ่ายทอดความรู้สึกและกล่าวถึงพระอัจฉริยภาพทางด้านศิลปะ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในด้านต่างๆ ไว้ จำนวน ๔๕ ตอน

"สุดยอดศิลปะไทยในรัชกาลที่ ๙"

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร นอกจากพระองค์จะเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงประกอบพระราชกรณียกิจนานัปการเพื่อความผาสุกของพสกนิกรของพระองค์แล้วยังทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เป็นศิลปิน ทรงมีพระอัจฉริยภาพในการสร้างสรรค์งานศิลปะได้หลากหลายแขนง เช่น จิตรกรรม ภาพถ่าย ดนตรี วรรณศิลป์ หัตถศิลป์ และอีกหลายด้าน โดยเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๙ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระราชสมัญญา "อัครศิลปิน" ซึ่งแปลว่า "ผู้มีศิลปะอันเลอเลิศ" หรือ "ผู้เป็นใหญ่ในศิลปิน" ดังนั้นเพื่อเป็นการถวายความจงรักภักดี และน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่พระองค์ ทรงทุ่มเทพระวรกาย ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนไทย อีกทั้ง พระอัจฉริยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมที่ทรงเป็นเลิศ พระปรีชาสามารถด้านศิลปะ ล้วนเป็นศาสตร์และศิลป์ที่เป็นคุณประโยชน์ยิ่งแก่พสกนิกรชาวไทยและชาติบ้านเมืองอย่างต่อเนื่องตลอด ๗๐ ปี แห่งรัชสมัย

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (สวธ.) จึงกำหนดจัดงาน "สุดยอดศิลปะไทยในรัชกาลที่ ๙" เพื่อน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ กิจกรรมภายในงานประกอบด้วย ๔ โซน ได้แก่

โซน ๑ นิทรรศการ "อัครศิลปิน" ถ่ายทอดเรื่องราวและผลงานศิลปะหลากหลายด้าน ที่แสดงพระอัจฉริยภาพของพระองค์ในฐานะศิลปินผู้ยิ่งใหญ่กว่าศิลปินทั้งปวง จำนวน ๙ ด้าน ได้แก่ พระอัจฉริยภาพด้านสถาปัตยกรรม งาน หัตถศิลป์และสิ่งประดิษฐ์ ประติมากรรม จิตรกรรม ภาพถ่าย วรรณศิลป์ และดุริยางคศิลป์ เป็นต้น

โซน ๒ นิทรรศการ "สุดยอดภาพยนตร์ไทยในสมัยรัชกาลที่ ๙ จากโครงการเผยแพร่สุดยอดภาพยนตร์ไทยทั้งหมด ๗๐ เรื่อง โดยคณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ ได้พิจารณาคัดเลือกและประกาศเป็น "สุดยอดภาพยนตร์ไทยในสมัยรัชกาลที่ ๙" โดยเป็นภาพยนตร์ไทยเรื่องยาวที่จัดฉายและเผยแพร่ในโรงภาพยนตร์ในประเทศไทยสมัยรัชกาลที่ ๙ และมีการคัดเลือกภาพยนตร์มาฉายให้ประชาชนได้ชมฟรี ณ พารากอนซีนีเพล็กซ์ ชั้น ๕ สยามพารากอน จำนวน ๑๐ เรื่อง ๑๐ วัน ได้แก่ นางนาก ฟ้าทะลายโจรสริโยไท แฟนฉัน องค์กรบาก โหมโรง รักแห่งสยาม รถไฟฟ้ามหานคร เชอ ฟ้ามากพระโขนง และคิดถึงวิทยา

โซน ๓ นิทรรศการ "สุดยอดเพลงไทยในแผ่นดินรัชกาลที่ ๙" โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม(สวธ.) ได้รวบรวมคัดสรรสุดยอดเพลงไทยที่ทรงคุณค่าสะท้อนช่วงเวลาอันรุ่งเรืองแห่งเสียงดนตรี ที่ศิลปินในวงการได้สร้างสรรค์และได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก สะท้อนให้เห็นถึงสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตอันเจริญรุ่งเรืองและผาสุกร่มเย็นของพสกนิกรไทยภายใต้ร่มพระบารมี แบ่งเป็นเพลงไทยลูกทุ่ง ๑๐ เพลง และเพลงไทยสากล ๑๐ เพลง จาก ๓๙๘ เพลง

และ โซนที่ ๔ นิทรรศการ "สุดยอดละครโทรทัศน์ในสมัยรัชกาล ๙" ที่กระทรวงวัฒนธรรมคัดเลือกละครโทรทัศน์ที่เผยแพร่ระหว่างวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๘ ถึงวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยเฉพาะการผลิตละครที่ถือได้ว่าเป็นการบันทึกประวัติศาสตร์ไทย ทั้งในด้านการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี เศรษฐกิจ และสังคม ที่สร้างสรรค์ขึ้นตลอดระยะเวลาแห่งการดำรงสิริราชสมบัติของในหลวงรัชกาลที่ ๙

ในจำนวน ๑๘ เรื่อง จาก ๙๙ เรื่อง เช่น สี่แผ่นดิน ผู้ชนะสิบทิศ สายโลหิต คู่กรรม อยู่กับก๋ง ทองเนื้อเก้า ภายในงานจะมีการเสวนาสุดยอดละครโทรทัศน์ ๔ หัวข้อ ประกอบด้วย เล่าขานตำนานละครโทรทัศน์ไทย สมัยรัชกาลที่ ๙ ในวันที่ ๑๓ ตุลาคม / "เล่น" อย่างไร จึงได้รางวัล "นักแสดงยอดเยี่ยม" ในวันที่ ๑๔ ตุลาคม / คนละคร"สูงวัย"ทำไมยังเพียว ในวันที่ ๒๐ ตุลาคม และในวันสุดท้าย ๒๑ ตุลาคม นี้ จะมีการเสวนา หัวข้อ ก้าวต่อไป ละครไทยในยุค ๔.๐ ซึ่งจะมีวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างละครโทรทัศน์ไทย ประกอบด้วย ผู้กำกับละคร ศิลปินนักแสดง ระดับศิลปินแห่งชาติ เช่น สุประวัติ ปัทมสูต สรพงษ์ ชาตรี คณิศ เค้ามูลคดี และศิลปินเจ้าบทบาทที่มีชื่อเสียงหลายท่านเข้าร่วมให้ความรู้ในงานละครโทรทัศน์ เช่น สมย สัจวรวิบุตร อารีย์ นักดนตรี เมตตา รุ่งรัตน์ กนกวรรณ ตำนอุดม นันทวัน เมฆใหญ่ สุวรรณศิริ กมลชนก เขมะโยธิน โกมล ฐิติวรรณ วงษ์สวรรค์ พริมรดา เดชอุดม นพพล โกมารชุน เป็นต้น

“เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ ในรัชกาลที่ ๙ อัคราภิรักษศิลป์”

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม นำเสนออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ที่มีความโดดเด่นของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ชาวบ้านเจ้าของภูมิปัญญา ทั้งยังเปิดพื้นที่ให้ชุมชนมีรายได้จากทุนทางวัฒนธรรม เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เด็กและเยาวชน รวมทั้งส่งเสริมรายได้ให้แก่ศิลปินพื้นบ้าน ตามนโยบายของรัฐบาล และเป็นส่วนหนึ่งของการสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ในฐานะที่ทรงเป็น “อัคราภิรักษศิลป์” อันหมายถึง “ศิลปินผู้ยิ่งใหญ่ ผู้ปกป้องรักษางานศิลปะ” ประกอบกับพระราชกรณียกิจอันเป็นที่ประจักษ์ว่า ทรงนำมิติทางวัฒนธรรมมาส่งเสริมอาชีพ คุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทยให้ได้อยู่ดีกินดี ทั้งยังส่งผลต่อการอนุรักษ์ ส่งเสริมและฟื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติในหลายสาขา จึงได้จัดงาน “มหกรรมวัฒนธรรมแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ อัคราภิรักษศิลป์” สัมผัสมรดกภูมิปัญญาทั่วไทย โครงการวัฒนธรรมดีเด่น ยกย่องเชิดชูเกียรติเครือข่ายชุมชนท้องถิ่น เผยผลงานวิจัยระดับชาติ อุทยานผลิตภัณฑ์จากมูลนิธิศิลปาชีพ ลิ้มรสอาหารอร่อยร้านร้อยปี อาหารยอดนิยม เลือกร้านอร่อยจากท้องถิ่นทั่วประเทศ ระหว่าง ๓ - ๕ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ เฟลนารี ฮอลล์ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

“เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร”

เนื่องในโอกาสมหามงคลวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ร่วมกับศิลปากรสมาคม จัดโครงการการแสดงดนตรีไทยเฉลิมพระเกียรติขึ้น ในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ทรงเป็นอัครราชูปถัมภกมรดกวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยมาโดยตลอด ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ทรงมีความสนพระทัยเรื่องความเป็นมาของเพลงไทยทุกเพลง ดังที่ได้ตรัสถามที่มาของเพลงไทยทุกเพลงที่วงดนตรีไทยกรมศิลปากรบรรเลงถวาย นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณและเป็นมิ่งมงคลแก่เหล่านักดนตรีไทยอย่างหาที่สุดมิได้ จึงได้มีการจัดการแสดงดนตรีไทยขึ้น นอกจากเป็นการเฉลิมพระเกียรติแล้ว ยังเป็นการส่งเสริม สืบสาน และอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติด้านดนตรีไทย อันเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่เป็นเอกลักษณ์ของชาติสืบไป

การแสดงดนตรีไทยครั้งยิ่งใหญ่นี้ โหมโรงด้วย เวทีกลางแจ้ง เปิดเวทีด้วย “เพลงโยสลิ้ม” บรรเลงโดยวงเยาวชนดนตรีไทย ต่อด้วยการบรรเลงปี่พาทย์ไม้แข็ง ในเพลง โหมโรงม้ารำ และเพลงตะลุงศรีธรรมราช โดยโรงเรียนเทศบาลบ้านบางเหี้ยว จังหวัดภูเก็ต (รางวัลชนะเลิศการแข่งขันวงดนตรีไทย งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับประถม ปีการศึกษา ๒๕๖๐) จากนั้น เป็นการแสดงดนตรีไทย โดยนักดนตรีผู้หญิงล้วน ในเพลงภาษา โดยโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย กรุงเทพมหานคร และต่อด้วย การแสดงดนตรีไทยวงปี่พาทย์ไม้แข็ง เพลงโหมโรงแฉ่งเทียนชัย และ เพลงนกกะจอกทองเถา โดยโรงเรียนมัธยมสังคีต(โรงเรียนชนะเลิศการแข่งขันวงดนตรีไทย งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับมัธยม ปีการศึกษา ๒๕๖๐) และปิดท้ายเวทีกลางแจ้ง ด้วยการแสดงวงมโหรีพิเศษ โดยโรงเรียนบ้านจันทึง จ.ชุมพร (โรงเรียนดนตรีไทย ๑๐๐% ตามนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรม)

**“รุกข มรดกของแผ่นดิน ใต้ร่มพระบารมี เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ
บดินทรเทพยวรางกูร เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมพรรษา ๖๕ พรรษา”**

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้ริเริ่มโครงการ รุกข มรดกของแผ่นดินใต้ร่มพระบารมีขึ้น เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมพรรษา ๖๕ พรรษา ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐ โดยได้ทำการสำรวจคัดสรรต้นไม้ใหญ่ที่มีอายุมากกว่า ๑๐๐ ปี จำนวน ๖๕ ต้น ซึ่งทั้ง ๖๕ นี้มีเรื่องราวที่น่าสนใจในแง่มุมต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมมากมาย ดังนั้น กรมส่งเสริมวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรักษา สืบทอด ค้นคว้า พัฒนาวัฒนธรรมของของท้องถิ่น และของชาติให้คงอยู่จึงได้ดำเนินงานโครงการนี้ขึ้นด้วยแนวคิด และมุมมองที่ว่า รุกข หรือรุกข์ แปลว่า ต้นไม้ ซึ่งต้นไม้เป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ต้นไม้สามารถเล่าเรื่องได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวของต้นไม้เอง เรื่องของผู้ปลูก ผู้ดูแลรักษา สถานที่ที่ต้นไม้เจริญเติบโต และถ้าต้นไม้ต้นนั้นอายุยืนยาวมากเท่าใดก็ยังมีเรื่องราว ที่เป็นตำนานการเล่าขานมากขึ้นเท่านั้น ในเรื่องเล่านั้นเราจะเห็นถึงความเชื่อ ความศรัทธา วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมของชุมชนผ่านเรื่องเล่า ตัวอย่างของต้นไม้ ที่บอกถึงเรื่องเล่าที่น่าสนใจ ดังตัวอย่างต้นไม้ที่น่าสนใจดังนี้

ต้นจัน จังหวัดลพบุรี มีอายุกว่า ๓๔๐ ปี ลำต้นขนาด ๔ คนโอบ เส้นรอบวง ๗ เมตร สูง ๒๐ เมตร โดยยืนต้นอยู่บริเวณด้านหน้าพระที่นั่งจันทรพิศาล สถานที่ว่าราชการในสมัยแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ ภายในพิพิธภัณฑสถานพระนารายณ์ราชนิเวศน์ ซึ่งคาดว่าปลูกในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ เดิมมี ๒ ต้น ปัจจุบันเหลือเพียง ๑ ต้น ซึ่งจากการคาดการณ์นั้นสมเด็จพระนารายณ์มหาราช น่าจะทรงปลูกต้นจันต้นนี้ขึ้นมาเอง เพราะท่านเป็นผู้ที่ชอบปลูกต้นไม้ และที่ปลูกไว้บริเวณนี้ก็เพื่อจะได้มองเห็นในเวลาออกว่าราชการ รวมถึงพระองค์ท่านทรงประสูติในวันจันทร์ด้วย จึงได้ปลูกต้นจันเอาไว้ ทำให้ต้นจันต้นนี้ถือเป็นต้นไม้ทรงคุณค่าเป็นอย่างมากของพระราชวังนารายณ์และจังหวัดลพบุรี สาเหตุที่ทำให้เชื่อว่าต้นจันต้นนี้ น่าจะปลูกในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชนั้น เพราะในช่วงที่รัชกาลที่ ๔ ได้ทรงเข้ามาบูรณะพระราชวังนารายณ์ ต้นจันต้นนี้ก็สูงใหญ่มากแล้ว

ต้นแก้วเจ้าจอม บริเวณด้านหลังเนินพระนาง หรือพระบรมราชานุสรณ์สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ พระบรมราชเทวี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีแก้วเจ้าจอมต้นหนึ่ง มีอายุกว่า ๑๐๐ ปี วัดขนาดเส้นรอบวงได้ ๒ เมตร ความสูง ๑๕ เมตร ถือเป็นต้นไม้หายากและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ อีกทั้งยังเป็นดอกไม้ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ระบุว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้นำพันธุ์ไม้มีชื่อสามัญ “Lignum Vitae Tree” มาเมื่อคราวเสด็จประพาสชาว (ประเทศอินโดนีเซีย) เมื่อปีพ. ศ. ๒๔๕๑ โดยได้นำมาปลูกไว้ในพระราชอุทยานสวนสุนันทา ดอกสีม่วง – คราม มี ๕ กลีบ เกสรสีเหลือง กลิ่นหอม พระวิมาดาเธอ กรมพระสุทธาสินีนาฏ ปิยมหาราชปดิวรัดา ได้ทรงตั้งชื่อเป็นภาษาไทยว่า “แก้วจุลจอม” เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากนั้นก็เรียกกันมาจนติดเพี้ยน ในราว พ.ศ. ๒๕๐๒ อาจารย์เต็ม สมิตินันท์ผู้เชี่ยวชาญพันธุ์ไม้จากกรมป่าไม้ได้ตั้งชื่อให้ใหม่ว่า “แก้วเจ้าจอม” สืบมาจนปัจจุบัน ปัจจุบัน แก้วเจ้าจอมต้นนี้อยู่ในความดูแลของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ตัวอย่างที่ยกมา ๒ ต้นนี้ เป็นเพียงตัวอย่างของต้นไม้ที่น่าสนใจจากจำนวน ๖๕ ต้นเท่านั้น ซึ่งทั้ง ๖๕ ต้นมีความน่าสนใจทั้งในแง่ของการศึกษาประวัติความเป็นมา ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ และที่สำคัญสามารถพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งศึกษาวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี รวมทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้ทุกคนได้ร่วมมือกันช่วยดูแลรักษาต้นไม้ใหญ่ให้เป็นมรดกของชาติสืบต่อไป

**“รุกข มรดกของแผ่นดิน ได้รับพระบารมี เถลิงพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๖๓ พรรษา ๒ เมษายน ๒๕๖๑”**

ต้นไม้ ก่อให้เกิดความร่มเย็นต่อผืนแผ่นดิน และสิ่งมีชีวิตบนโลก แต่ปัจจุบันต้นไม้บนโลกนี้ลดจำนวนลงอย่างน่าเป็นห่วง รวมทั้งต้นไม้ในประเทศไทยด้วย เนื่องจากประชากรที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น พื้นที่ที่เคยมีต้นไม้ ถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น เป็นที่อยู่อาศัย สร้างโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ต้นไม้ และเพิ่มพื้นที่ให้ต้นไม้ได้เจริญเติบโต เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์

โครงการรุกข มรดกของแผ่นดิน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๖๓ พรรษา ๒ เมษายน ๒๕๖๑ โดยกระทรวงวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมทั่วประเทศ ได้พิจารณาเลือกสรร รุกขซึ่งเป็นต้นไม้ใหญ่ ในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งมีอายุมากกว่า ๑๐๐ ปี จำนวน ๖๓ ต้น ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมี รุกข หรือต้นไม้ใหญ่ที่ทรงคุณค่า มีเรื่องราวที่เป็นหลักฐาน เป็นประวัติศาสตร์ ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเป็นชุมชนที่มีความเชื่อ ความศรัทธา จนกลายเป็นวัฒนธรรมของชุมชน ที่เข้มแข็ง และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตัวอย่างของต้นไม้ที่มีคุณค่าในการบอกประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ได้แก่ **ต้นจำปาขาว** จังหวัดพิษณุโลก ที่มีอายุมากกว่า ๗๐๐ กว่าปี กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงบันทึกไว้ว่า “พ่อขุนบางกลางท่าว เจ้าเมืองบางยาง ทรงปลุกไฉ่เป็นอนุสรณ์คู่เมืองของเมืองนครบางยาง ซึ่งได้ปลุกไฉ่ที่วัด ๆ หนึ่งทางทิศตะวันตกของพระอุโบสถ วัดดังกล่าวนี้ ปัจจุบันก็คือ “วัดกลางศรีพุทธาราม” ดังนั้น จึงประมาณได้ว่า ต้นจำปาขาว ปลุกก่อนปี พ.ศ. ๑๘๐๖ ซึ่งสอดคล้องกับตำนานที่ชาวนครไทย เล่าขานต่อ ๆ กันมาว่า จำปาขาวต้นนี้ พ่อขุนบางกลางท่าวทรงปลุกไฉ่ก่อนออกไปสู้รบกับขอมเพื่อตีเมืองสุโขทัยคืนมา พร้อมกับได้ตั้งสัตยาธิษฐานว่า ถ้าตีเมืองสุโขทัยได้สำเร็จ ขอให้ต้นจำปาเจริญงอกงามดี และออกดอกเป็นสีขาว แต่ถ้าพลาดท่าเสียทีเมื่อไร ขอให้จำปาดต้นนี้ค่อย ๆ ตายไป ซึ่งก็ปรากฏจริงดังคำของพ่อขุนบางกลางท่าว ปัจจุบันจำปาขาวยังตั้งตระหง่านอยู่ภายในวัดกลางศรีพุทธาราม อำเภอนครไทย

ต้นไม้ที่แสดงให้เห็นถึงความศรัทธา ความเชื่อของชุมชน จนเกิดเป็นพิธีกรรมของท้องถิ่น ได้แก่ **ต้นมะม่วง** จังหวัดแพร่ อยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ ๒ ตำบลแม่ยม อำเภอเมืองแพร่ มะม่วงต้นนี้เป็นต้นมะม่วงที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัด มีขนาดลำต้น ๗ เมตร สูง ๓๒ เมตร และคาดว่ามียุคนานถึง ๓๐๐ – ๔๐๐ ปี เป็นมะม่วงพันธุ์หัวกลม ซึ่งเป็นพันธุ์พื้นเมืองผลมีขนาดเท่าไข่ไก่ กลิ่นหอม สีของผลมีสีเหลือง เมื่อมีการอุปสมบทของคนในพื้นที่ จะนำนาคมาแห่รอบต้นมะม่วงโบราณต้นนี้ จำนวน ๓ รอบ โดยมีความเชื่อว่า รุกขเทวดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ จะได้ร่วมอนุโมทนา และอำนวยการให้ประสบความสำเร็จในชีวิต ในช่วงเดือน ๖ แรม ๓ ค่ำของทุกปี ชาวบ้านจะทำพิธีบูชารุกขเทวดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งทำพิธีกรรมดังกล่าวสืบเนื่องมานานกว่า ๒๐๐ ปีแล้ว นอกจากนี้ ชาวบ้านยังเชื่ออีกว่า หากใครได้รับประทานผลมะม่วงที่หล่นมาจากต้นมะม่วงต้นนี้ ชีวิตจะมีความเจริญรุ่งเรืองตลอดไป

นอกจากต้นไม้ทั้ง ๒ ต้นนี้แล้ว ยังมีต้นไม้ที่ได้ประกาศให้เป็นมรดกของแผ่นดินในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๖๕ ต้น และเมื่อรวมกับปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๖๓ ต้นแล้ว ขณะนี้ประเทศไทยมีรุกขมรดกของแผ่นดินรวมแล้ว ๑๒๘ ต้น ทุกต้นล้วนทรงคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อการศึกษารูปร่างในแง่มุมต่าง ๆ ทางวัฒนธรรม เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ อันจะทำให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้อีกทางหนึ่งด้วย

“สดุดีจอมราชา” ถวายพระพรมิ่งขวัญปวงชนชาวไทย

สมเด็จพระบูรพมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศชาติและประชาชน สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๑๐ แห่งราชวงศ์จักรี ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการ เพื่อประโยชน์สุขของอาณาประชาราษฎร์ มีพระราชประสงค์ที่จะสนอง พระราชปณิธานพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ด้วยการสืบสาน รักษา และต่อยอดศาสตร์พระราชาและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีพระราชดำริให้ดำเนินโครงการจิตอาสาเราทำความดีด้วยหัวใจ และให้ยึดมั่น ประพฤติปฏิบัติในความดีงาม สุจริต เทียงธรรม พระราชกรณียกิจต่างๆ ที่ทรงบำเพ็ญล้นบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้ประชาชนมีชีวิตรความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และประเทศชาติเจริญก้าวหน้ามั่นคง

ดังนั้น เพื่อเป็นการแสดงถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เนื่องในโอกาสสมหามงคลวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑ นี้ รัฐบาลกำหนดจัดงานเฉลิมพระเกียรติ เพื่อแสดงความจงรักภักดี และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ โดยได้มอบหมายให้กระทรวงวัฒนธรรม ดำเนินการจัดทำบทเพลงเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร กระทรวงวัฒนธรรม จึงได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิทางภาษาและดนตรี มาร่วมพิจารณาบทเพลงที่เหมาะสม และเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ที่ผ่านมา โดยคณะรัฐมนตรีเห็นชอบบทเพลงสดุดีจอมราชา เป็นบทเพลงเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อใช้ในการขับร้องถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑ นี้ และเพื่อเฉลิมพระเกียรติในโอกาสสำคัญต่างๆ สำหรับบทเพลงสดุดีจอมราชานี้ นายวิเชียร ตันติพิมลพันธ์ นักแต่งเพลงที่มีชื่อเสียง เป็นผู้ประพันธ์เนื้อร้อง และนายวิรัช อยู่ถาวร ศิลปินแห่งชาติ เป็นผู้ประพันธ์ทำนอง เรียบเรียงเสียงประสาน

**"ตามหาบุคคลในภาพสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรง
เยือนต่างประเทศ เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๒ เมษายน ๒๕๖๑"**

เพื่อเฉลิมพระเกียรติและส่งเสริมค่านิยมในการแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนเผยแพร่พระเกียรติคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้เป็นที่ประจักษ์ต่อนานาอารยประเทศบุคคลในภาพทั้ง ๖ ภาพ ได้แก่

ภาพที่ ๑ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยือนสาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ เพื่อทอดพระเนตรการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลมารีอาลี อำเภอกาจิปุระ จังหวัดธากา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในบังกลาเทศ ตามพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๔ บุคคลในภาพ คือ นางชาฮริน ซัลทานา อาซู อาจารย์ใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลมารีอาลี (Ms.Shahrin Sultana Arzu: Head Teacher, Mariali Government Primary School)

ภาพที่ ๒ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยือนราชอาณาจักรภูฏาน เพื่อทอดพระเนตรการดำเนินงานของโรงเรียนต่างๆ ตามโครงการความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในโรงเรียนราชอาณาจักรภูฏาน ตามพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๙ บุคคลในภาพคือ พันตรีโชกี วังดี นายทหารองครักษ์นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรภูฏาน (Maj. Choki Wangdi : Aide-de-Camp to the Prime Minister of the Royal Government of Bhutan)

ภาพที่ ๓ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยือนราชอาณาจักรกัมพูชา ทรงเปิดสถาบันเทคโนโลยีกำปงเฌอเตียล จังหวัดกำปงธม ราชอาณาจักรกัมพูชา เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ บุคคลในภาพ คือ นายเพชร แสง ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีกำปงเฌอเตียล (Mr.Pech Seang : Director of Kampong Chheuteal Institute of Technology)

ภาพที่ ๔ ขณะทรงงานเรื่องปัญหาสตรีกับคณะแพทย์โรงพยาบาล หมายเลข ๑ แห่งมหาวิทยาลัยปักกิ่ง ณ ที่ประทับรับรองกรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๔ บุคคลในภาพ คือ ศาสตราจารย์ แพทย์หญิง โจว ฉงเล่อ ศาสตราจารย์ประจำภาควิชากุมารเวชศาสตร์ โรงพยาบาลหมายเลข ๑ มหาวิทยาลัยปักกิ่ง Prof. Dr. Zhou Congle : Professor, Department of Pediatrics, The First Teaching Hospital, Peking University

ภาพที่ ๕ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยือนสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เพื่อทอดพระเนตรกิจการของโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หมายเลข ๗ เมืองย่างกุ้ง เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๘ บุคคลในภาพ คือ ดร. เม สบาย พยู หนู อาจารย์ใหญ่ประจำโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หมายเลข ๗ เขตการปกครองมิงกาลาดอน กรุงย่างกุ้ง (Dr. May Sabai Phyu Nu : Headmistress of Branch High School, No. ๗ Basic Education Middle School Mingaladon Township, Yangon Region)

ภาพที่ ๖ แสดงพระราชดำเนินไปทรงเยือนสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานอย่างเป็นทางการ ในโอกาสครบ ๖๐ ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๕ บุคคลในภาพคือ ศาสตราจารย์ไฮเดอร์ ชาห์ อดีตรองอธิการบดีวิทยาลัยอิสลามียาแห่งเปศวาร์ (Prof.Haider Shah, PhD : Former Vice Chancellor of the Islamia College)

“เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพฯ สยามบรมราชกุมารี”

เนื่องในโอกาสสมหามงคลที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์อุปถัมภ์มูลนิธิสุนทราภรณ์ฯ ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๖๓ พรรษา ๒ เมษายน ๒๕๖๑ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้สนับสนุนงบประมาณและสถานที่ให้ มูลนิธิสุนทราภรณ์ฯ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดการแสดงดนตรีเฉลิมพระเกียรติ “สุนทราภรณ์ถวายความจงรักภักดี” ในการนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินฯ มาเป็นประธานทอดพระเนตร ณ หอประชุมใหญ่ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

“องค์ความรู้ ศิลปะ วัฒนธรรม ควรคู่แก่การจัดทำ ตำรา”

รายชื่อหนังสือที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมจัดพิมพ์ในปี พ.ศ.๒๕๖๑ จำนวน ๒๒ เล่ม ดังนี้

๑. รุกข มรดกของแผ่นดิน"ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
๒. ประเพณีสงกรานต์และการดอวยพร
๓. อาหารอร่อย ๑๐๐ ปี
๔. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๐
๕. พระผู้สถิตในหทัยราษฎร์ ครั้งที่ ๒
๖. เทศกาลแสดงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีทั่วไทย ๒๕๖๑
๗. การเล่นของเด็กไทย"
๘. ๑๔ ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประจำปี ๒๕๖๑ "
๙. การขึ้นทะเบียนรายการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
- ๑๐.สถาปัตยกรรมไทยได้ร่มพระบารมี"
- ๑๑.หนังสือมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๑
- ๑๒.มารยาทไทย(ฉบับไทย-อังกฤษ)
- ๑๓.เยาวชนต้นแบบด้านดนตรีไทยประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๑
- ๑๔.พจนานุกรมภาษาถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ๑๕.วันสำคัญของไทย
- ๑๖.เยาวชนผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่นที่มีความสามารถด้านการพูด การอ่าน การเขียน พุทธศักราช ๒๕๖๑
- ๑๗.โมเดลโรงเรียนดนตรีไทย ๑๐๐ เปอร์เซนต์
- ๑๘.วัฒนธรรมการอยู่อาศัยในอาคารชุด
๑๙. ประเพณีสงกรานต์และการดอวยพร
- ๒๐.การรณรงค์ส่งเสริมการใช้ผ้าไทยมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- ๒๑.ถนนสายวัฒนธรรม ประจำปี ๒๕๖๑
๒๒. เทียวงานวัด ๕๕ เมืองรอง บ้านเรา"

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ เว็บไซต์ <http://book.culture.go.th/>

“เชิดชูครูของแผ่นดิน ศิลปินแห่งชาติ และ บุรพศิลปิน”

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม(สวธ.) จัดโครงการยกย่องเชิดชูเกียรติ ศิลปินผู้ล่วงลับขึ้นต่อเนื่องเป็นปีที่ ๒ เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติเผยแพร่เกียรติคุณ และเผยแพร่ผลงานและภูมิปัญญาของศิลปินผู้ล่วงลับที่มีผลงานสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่องานวัฒนธรรม ให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสังคม และให้สาธารณะเห็นความสำคัญในผลงาน ซึ่งจะนำไปสู่การรัก หวงแหน และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ โดยในปีนี้ สวธ.ได้ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติ “บุรพศิลปิน” “แห่งสมัยกรุงรัตนโกสินทร์” ผู้เคยฝากผลงานอันทรงคุณค่าไว้ให้กับแผ่นดิน จนเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย จำนวน ๒๔๑ คน ใน ๓ สาขา ได้แก่ สาขาศิลปะการแสดง ๑๓๗ คน สาขาวรรณศิลป์ ๔๙ คน และสาขาทัศนศิลป์ ๕๕ คน

“สืบสานศิลปะพื้นถิ่น ต่อยอดศิลปพื้นบ้าน”

รัฐบาลปัจจุบันภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยกำหนดนโยบายด้านการศึกษาและเรียนรู้ว่า จะทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เกี่ยวกับอนุรักษ์ พื้นฟู และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม ภาษาไทยและ ภาษาถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อการเรียนรู้สร้างความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และความเป็นไทย นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์อันดี ในระดับประชาชน ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ ตลอดจนเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ให้แก่ประเทศ นั้น

กรมส่งเสริมวัฒนธรรมในฐานะที่มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริม บำรุงรักษาวัฒนธรรมไทย โดยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พื้นฟู พัฒนา เผยแพร่ และส่งเสริมหน่วยงานของรัฐ เอกชน และประชาชน ที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรม รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการประสานงาน และแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม

ภาพกิจกรรมการอบรมเพื่อถ่ายทอดการแสดงพื้นบ้าน (ลิเก หมอลำ ขับซอ โนรา หนังตะลุง กลอง เพลงพื้นบ้าน อูปรากรจีน)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการแสดงพื้นบ้าน ให้นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ และประชาชนทั่วไป ได้รับความรู้เกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้าน โดยสนับสนุนงบประมาณผ่านสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทั่วประเทศ และสนับสนุนงบประมาณให้สมาคมเครือข่ายศิลปพื้นบ้าน ๘ สมาคม คือ สมาคมศิลปพื้นบ้านล้านนา สหพันธ์สมาคมโนราแห่งประเทศไทย สมาคมหมอลำอีสาน สมาคมลิเกประเทศไทย สมาคมกลองและศิลปะการแสดงล้านนา สมาคมหนังตะลุงปักษ์ใต้ สมาคมอูปรากรจีน สมาคมเพลงพื้นบ้านภาคกลาง และเครือข่ายศิลปพื้นบ้านอื่นๆ จัดกิจกรรมสืบทอดการแสดงพื้นบ้าน เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ และประชาชนทั่วไป ได้รับความรู้เกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้าน ตลอดจนสร้างรายได้ให้แก่ศิลปินและประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้ภาคประชารัฐได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่ความรัก ความภูมิใจ เกิดความหวงแหน และร่วมกับสืบสานสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมไทยให้ยั่งยืนสืบไป

“งามอย่างไทย ยิ้ม ไหว้ สวัสดิ์ ขอบคุณ ขอโทษ”

ประเทศไทยได้รับการขนานนามจากนานาประเทศว่า "สยามเมืองยิ้ม" เนื่องจากชาวต่างชาติประทับใจกับรอยยิ้มของคนไทย เนื่องจากคนไทยนั้นยิ้มเก่ง ยิ้มง่าย หลายครั้งที่สื่อสารภาษาถิ่นไม่ เข้าใจ แต่คนไทยจะยิ้มไว้ก่อนเสมอ ทำให้อีกฝ่ายรู้สึกอบอุ่นใจว่าจะได้รับความช่วยเหลือด้วยไมตรีจิต และมีน้ำใจ โดยการยิ้มเป็นการส่งสัญญาณแห่งมิตรภาพ แสดงถึงความจริงใจต่อกัน รวมถึงเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมที่โดดเด่นอย่างหนึ่งของไทย ในขณะที่การไหว้ก็เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของไทย เป็นการแสดงออกด้วยการทักทาย เวลาพบปะกันหรือลาจากกัน รวมถึงการแสดงถึงการมีสัมมาคารวะ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เนื่องจากคนไทยเป็นคนที่มีความอ่อนน้อม การไหว้จึงเป็นธรรมเนียมการทักทาย และแสดงความเคารพ พร้อมกับการกล่าวคำว่า “สวัสดิ์” เช่น นักเรียนก่อนที่จะไปโรงเรียน และเมื่อกลับจากโรงเรียนมาถึงบ้าน นักเรียนจะไหว้พ่อแม่ หรือ ผู้ปกครอง เมื่อนักเรียนไปถึงโรงเรียนและเมื่อกลับจากโรงเรียน นักเรียนจะไหว้คุณครู การไหว้ทำให้ ผู้ใหญ่รักและเอ็นดู คนที่พบเห็นก็ชื่นชม

ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปหลายด้าน มีการรับเอาวัฒนธรรมจากต่างประเทศ เข้ามาเป็นจำนวนมาก และแพร่หลายไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ในขณะนี้ ประเทศไทยเริ่มและเร่งการรณรงค์ เรื่องการยิ้ม ไหว้ สวัสดิ์ ขอบคุณ ขอโทษ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศไทย ดังนี้

๑. การยิ้ม เพื่อเป็นการสร้างมิตรภาพ สร้างความสุขให้กับตัวเอง และคนรอบข้าง เป็นการแสดง แสดงออกถึงความมีไมตรีจิต

๒. การไหว้ เพื่อเป็นการสืบทอดมารยาทไทย เพราะการไหว้เป็นการแสดงถึงความมีสัมมาคารวะ และการให้เกียรติซึ่งกันและกัน เป็นการแสดงออกถึงความหมายเพื่อการทักทาย การขอบคุณ การขอโทษ หรือการ กล่าวลา

๓. การกล่าวคำว่า “สวัสดิ์” สะท้อนถึงความปรารถนาดี เปี่ยมไปด้วยไมตรีจิต เป็นการอวยพรให้กับ ผู้ที่สนทนากับให้ประสบพบแต่สิ่งที่ดี ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษในคำทักทายของคนไทย และเมื่อกล่าวคำสวัสดิ์ คนไทยเรายังยกมือขึ้นไหว้ คือ ฝ่ามือทั้งสองประกบเสมอกับแนบหว่างอก ให้ปลายนิ้วเฉียงขึ้นพอประมาณ แขนแนบลำตัวไม่กางศอก ดังนั้น เมื่อกล่าวคำว่า สวัสดิ์ พร้อมกับการยกมือขึ้นประนม จึงแฝงให้เห็นถึงความมี จิตใจที่งดงามของคนไทยที่หวังให้ผู้อื่นพบเจอแต่ในสิ่งที่ดี

๔. การกล่าวคำว่า “ขอโทษ” คำขอโทษ เป็นมารยาทที่สำคัญที่ทุกคนควรพูดเมื่อรู้ตัวทำผิด แม้จะเป็น การกระทำโดยไม่ตั้งใจ เป็นอุบัติเหตุ หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แต่หากเราผิดพลาดไป หรือทำให้ใครเจ็บปวด ก็ควรแสดงความรับผิดชอบในเบื้องต้นด้วยคำว่า “ขอโทษ”

คำ ๔ คำนี้ มีคุณค่ามหาศาลต่อผู้ที่นำไปปฏิบัติ โดยขอเชิญชวนท่านเริ่มปฏิบัติในขณะที่ท่านเข้ามา ท่องเที่ยวในเมืองไทย และหากท่านพบประโยชน์จากการนำไปปฏิบัติแล้ว ขอให้ท่านเชิญชวนเพื่อนๆ ของท่าน นำไปปฏิบัติด้วย เพราะจะทำให้เกิดความสุขในระหว่างการท่องเที่ยว และถ้ายังท่านนำไปปฏิบัติหลังจากกลับ จากประเทศไทยแล้วท่านจะพบความเปลี่ยนแปลงในชีวิตที่ยิ่งใหญ่เลยทีเดียว และนี่คือของขวัญจากประเทศ ไทยที่ยิ่งใหญ่ที่เราคนไทยตั้งใจมอบให้

.....

“ ๑ เยาวชน ๑ เครื่องดนตรี เด็กไทยทุกคนเล่นดนตรีไทยได้ ”

กระทรวงวัฒนธรรมกับการส่งเสริมวัฒนธรรมความบันเทิงของชาติ ผ่าน “ดนตรีไทย” ในห้วงเวลาที่ผ่านมาปฏิเสธไม่ได้ว่าภาครัฐพยายามใช้นโยบายวัฒนธรรมสนับสนุนนโยบายทางการเมืองเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับรัฐบาล โดยมุ่งความสำคัญกับเด็กและเยาวชนไทยของชาติเป็นหลัก ทั้งการนำการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจ ในประวัติศาสตร์และความเป็นไทยมาใช้สร้างสังคมให้เข้มแข็งอย่างมีคุณภาพ และคุณธรรมควบคู่กัน

ด้วยภารกิจรับผิดชอบงานวัฒนธรรมของชาติ รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่วัฒนธรรมประจำชาติของกระทรวงวัฒนธรรม จำเป็นต้องหาสัญลักษณ์หรือภาพแทนอย่างใดอย่างหนึ่งที่บ่งบอกลักษณะเฉพาะของชาติไทย เช่นเดียวกับภาษาไทย และศิลปวัฒนธรรมไทย สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียว ซึ่ง “ดนตรีไทย” น่าจะเป็นสื่อกลางที่ดีที่สุดขณะนี้

คาดว่าภายใน ๕ ปีนี้ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมจะต้องดำเนินนโยบายส่งเสริมให้เด็กไทยทุกคน สามารถเล่นดนตรีไทยได้อย่างน้อยคนละ ๑ ชนิด ได้อย่างแน่นอน เริ่มจากปีที่ผ่านมา พ.ศ.๒๕๖๑ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ดำเนินกิจกรรม ๓ กิจกรรม คือ ๑) จัดอบรมพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนดนตรีไทยโดยมีครูผู้สอนดนตรีไทยที่ไม่มีวุฒิการศึกษาด้านดนตรีไทยผ่านการฝึกอบรม ๒ รุ่น ได้แก่ รุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือและรุ่นภาคเหนือ รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น ๑๒๐ คน ๒) ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานถ้วยรางวัลเพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้แก่เด็ก เยาวชนที่มีความสามารถที่จะเป็นเยาวชนต้นแบบด้านดนตรีไทย จากทั่วประเทศ ทั้งหมด ๑๖๘ คน และ ๓) ได้เชิญชวนให้สถานศึกษาที่สนใจ ทั้งในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับขยายโอกาสทางการศึกษาสมัครเข้าร่วมโครงการ และค้นหาโรงเรียนต้นแบบ (Model) ทางด้านการจัดการศึกษาดนตรีในสถานศึกษาได้ทั้งหมด ๙ แห่ง ครอบคลุมทั้งในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับขยายโอกาสทางการศึกษา โดยผ่านกระบวนการคัดสรร พิจารณากลับกรองจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิฯ โดยใช้เกณฑ์และตัวชี้วัด ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านหลักสูตร ๒) ด้านบุคลากร ๓) ด้านนโยบายและงบประมาณ และ ๔) ด้านอื่นๆ พร้อมการลงภาคสนามของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิฯ ในพื้นที่จริงแบบเชิงประจักษ์

แนวทางที่ดีที่สุดในการดำเนินงานวัฒนธรรม ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมที่วัฒนธรรมตะวันตกกลายเป็นค่านิยมของคนไทย จำเป็นต้องใช้ดนตรีไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมเข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมใหม่ โดยให้ทั้ง ๓ กิจกรรมมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานสำหรับการเรียนการสอนดนตรีไทยในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ โดยเฉพาะการจัดอบรมและให้ประกาศนียบัตรแก่ผู้ผ่านการอบรม เป็นวิธีทางหนึ่งในการเผยแพร่ สืบสาน ต่อยอด เพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย เพราะผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ จะทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนดนตรีไทยต่อไป อย่างไรก็ตาม ก็ได้สัมผัสที่จะสร้างขวัญกำลังใจให้แก่เด็ก เยาวชน ครูผู้สอนดนตรีไทยด้วย...

“ส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ของไทย”

กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ดำเนินการ ขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ของไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ดังต่อไปนี้

๑. การคัดสรร ๑๐๐ เล่มหนังสือดีสำหรับเด็ก ประจำปี ๒๕๖๑ ร่วมกับ มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก โดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการคัดสรร ๑๐๐ เล่มหนังสือดี สำหรับเด็ก ประจำปี ๒๕๖๑ ซึ่งได้นำทูลเกล้าถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พร้อมทั้งเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะผ่านสื่อมวลชน ด้วยการจัดเวทีแถลงข่าว พร้อมจัดนิทรรศการในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๔๖ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ใน วันที่ ๒๙ มีนาคม-๘ เมษายน ๒๕๖๑

๒. โครงการรณรงค์คนไทยรักการอ่าน : ชวนกันอ่าน ในวันสำคัญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้คัดสรรหนังสือดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเชื่อมโยงถึงวันสำคัญ เหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ เทศกาล บุคคลสำคัญ สถานที่สำคัญ และโครงการสำคัญ โดยมีหนังสือที่ผ่านการคัดสรร จำนวน ๑๓๔ เล่ม

๓. การประชุมสัมมนานานาชาติ เรื่อง การอ่านเขียนเรียนรู้ในยุคดิจิทัล กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ร่วมกับสมาคมการอ่านเขียนเรียนรู้แห่งประเทศไทย และสมาคมการอ่านเขียนเรียนรู้นานาชาติ (International Literacy Association : ILA) จัดโครงการประชุมสัมมนานานาชาติ เรื่อง การอ่านเขียนเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ภายในงานมีการจัดนิทรรศการส่งเสริมการอ่านสำหรับประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่างๆ อาทิ ผู้ด้อยโอกาสเด็กกำพร้าโรคเอดส์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย หรือแม้แต่กลุ่มผู้ต้องขัง เช่น กรมราชทัณฑ์ได้จัดทำห้องสมุดพร้อมปัญญา ที่มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ต้องขังที่ได้รับการพัฒนาพฤตินิสัยและอบรมความรู้ผ่านการอ่านและการเรียนรู้ กรมวิทยาศาสตร์บริการ มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับหอสมุดวิทยาศาสตร์ หรือ TK Park ที่นำวิทัศน์ Living Library มานำเสนอ

๔. งานมหกรรมการอ่านแห่งชาติ “มหัศจรรย์การอ่านเพื่อเด็กปฐมวัย” การรวมพลังความร่วมมือขององค์กร หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน และมีการนำเสนอนวัตกรรมที่ช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัย ด้วยเครื่องมือและกระบวนการการอ่าน ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู

๕. งานเลขานุการคณะกรรมการบูรณาการการส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

การคัดสรร ๑๐๐ เล่มหนังสือดีสำหรับเด็ก ประจำปี ๒๕๖๑

งานมหกรรมการอ่านแห่งชาติ “มหัศจรรย์การอ่านเพื่อเด็กปฐมวัย”

การประชุมสัมมนานานาชาติ เรื่อง การอ่านเขียนเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

“ประชันดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน สืบสานคนบรรเลง”

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (สวธ.) ได้ดำเนินการจัดพิธีรับถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การประกวดการแสดงเพลงพื้นบ้านในสถานศึกษา เยาวชนต้นแบบด้านดนตรีไทย พิธีมอบโล่ประกวดเยาวชนดนตรีไทยในสถานศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ ประเภทขลุ่ย พิธีมอบโล่รางวัลและเกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติ เยาวชนต้นแบบด้านดนตรีไทย ระดับจังหวัด/กลุ่มเขต กรุงเทพมหานคร และผู้บริหารสถานศึกษา พิธีมอบโล่ยกย่องเชิดชูเกียรติโรงเรียนดนตรีไทย ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๑ โดยมี ดร.ฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธาน

ทั้งนี้ มีผู้ได้รับรางวัลในแต่ละประเภท ดังนี้ ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การประกวดการแสดงเพลงพื้นบ้านในสถานศึกษา เยาวชนต้นแบบด้านดนตรีไทย ดังนี้

๑. โล่ยกย่องเชิดชูเกียรติโรงเรียนดนตรีไทย ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๑ จำนวน ๙ โล่

๒. โล่ประกวดเยาวชนดนตรีไทยในสถานศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ ประเภทขลุ่ย จำนวน ๑๖ โล่

๓. โล่รางวัลและเกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติ เยาวชนต้นแบบด้านดนตรีไทย ระดับจังหวัด/กลุ่มเขต กรุงเทพมหานคร และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น ๓๓๖ คน

“นัดยามเย็น ตลาดประชารัฐ ตลาดวัฒนธรรม ถนนสายวัฒนธรรม ครบเครื่องเรื่องไทยๆ”

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เห็นชอบในหลักการให้ดำเนินโครงการตลาดประชารัฐ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างกระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงคมนาคม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร บริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด และบริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด โดยบูรณาการถนนสายวัฒนธรรม ภายใต้โครงการตลาดประชารัฐ

โครงการถนนสายวัฒนธรรม เป็นโครงการซึ่งดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ภายใต้นโยบายรัฐบาล ในการสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้สังคมตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญา พัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความเข้มแข็งของบุคลากร องค์กรภาคีและแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม โครงการถนนสายวัฒนธรรมมีวัตถุประสงค์ ในการกระตุ้นจิตสำนึกให้เกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น จนเกิดการอนุรักษ์และ พัฒนามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนและของชาติอย่างยั่งยืน ใช้มรดกทางวัฒนธรรมในการสร้างการมีส่วนร่วม เพิ่มมูลค่าของทุนทางวัฒนธรรม โดยในปี ๒๕๖๑ ได้จัดโครงการตลาดประชารัฐ ถนนสายวัฒนธรรม จำนวน ๖๓ ถนน ทั่วประเทศ

“ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สัมผัสไทย ให้ชุมชนเล่าเรื่อง”

ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism Communities) หมายถึง ชุมชนที่มีการนำมรดกภูมิปัญญา วิถีชีวิตศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของชุมชน มาพัฒนา ให้เป็นชุมชนท่องเที่ยวโดยมีการบริหารจัดการในรูปแบบการท่องเที่ยว ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน และสามารถทำให้เกิดประโยชน์และรายได้ให้แก่ชุมชน โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้ริเริ่มดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ จนถึงปัจจุบัน (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒) ภายใต้โครงการพัฒนาชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวด้วยมิติทางวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนชุมชนที่มีวิถีชีวิต และมรดก ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ เสริมสร้างความภาคภูมิใจ และการมีส่วนร่วมของชุมชนที่พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ตามนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรม ในการส่งเสริม “วิถีถิ่น วิถีไทย” รวมทั้งเป็นการเพิ่มช่องทาง การสร้างรายได้ และขยายโอกาส การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศต่อไป โดยได้ดำเนินการคัดเลือกชุมชน ที่มีความพร้อมตามเกณฑ์ที่กำหนด และดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาตามหลักสูตรให้เกิดเป็น “ชุมชนท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม” (Cultural Tourism Communities) มีเป้าหมายการดำเนินงาน คือ การใช้ “การท่องเที่ยว” เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการอนุรักษ์ สืบสานวิถีชีวิต และภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชน มีบริหารจัดการ ในรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Base Tourism) มีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ทำให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของวิถีชีวิตภูมิปัญญาของตนเอง เกิดการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งส่งเสริมการนำทุนทางวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนพัฒนาให้เกิดคุณค่าและมูลค่าเพิ่มเสริมสร้างรายได้ และความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ซึ่งกำหนดเป้าหมายให้มีชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมครบทุกจังหวัดทั่วประเทศในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เพื่อสร้างตัวอย่างชุมชนที่ใช้มิติทางวัฒนธรรมในการส่งเสริมรายได้และความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป ผลการดำเนินงานปี ๒๕๕๘ – ๒๕๖๑ มีชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจำนวน ๔๓ แห่ง

หลักการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

๑. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาความพร้อมและศักยภาพของบุคลากรโดยใช้มิติทางวัฒนธรรม ให้เป็นเสน่ห์ในการรองรับแขกผู้มาเยือน ที่มีโปรแกรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ด้วยการใช้อัตลักษณ์ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาของชุมชน นำเสนอเสน่ห์ของชุมชน โดยชุมชนเป็นผู้เล่าเรื่องสื่อความหมาย และนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกิจกรรมร่วมกัน มีผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกทำมือสื่อความหมาย
๒. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของชุมชนให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง เช่น หนังสือ แผ่นพับ วิดีทัศน์ สื่อออนไลน์ การสาธิตและจำหน่ายผลงานในงานต่างๆ
๓. ส่งเสริมสนับสนุนการยกย่องเชิดชูเกียรติชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อสร้างเสริมกำลังใจและเป็นแบบอย่างให้ชุมชนและเครือข่ายอื่นๆ
๔. ส่งเสริมสนับสนุนการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายท้องถิ่นและชุมชน
๕. ส่งเสริมสนับสนุนการบูรณาการงาน ด้วยการประสานงานส่งต่อข้อมูลชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริมพัฒนาชุมชน ตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานต่อไป อาทิ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท.

สืบสานเทศกาล ประเพณีไทย ต่อยอดก้าวไกลสู่นานาชาติ

๑. ประเพณีลอยกระทง

ประเพณีลอยกระทง ถือเป็นประเพณีที่สำคัญของชาวไทยทั่วประเทศ แก่นแท้ของประเพณีลอยกระทง คือการแสดงความกตัญญูรู้คุณค่าต่อน้ำที่เราใช้อุปโภคบริโภค ตลอดจนแม่น้ำลำคลอง อันเป็นปัจจัยสำคัญของการดำรงชีวิต ดังนั้น เพื่อเป็นการสืบทอดปณิธาน และน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร องค์ "อัครศิลปิน" ผู้สถิตในดวงใจพสกนิกรไทย..ตราบนิจนิรันดร์ ที่ทรงทำนุบำรุง อนุรักษ์ ส่งเสริม และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและประเพณีไทย เป็นแนวทางให้พสกนิกรชาวไทยได้ปฏิบัติตามอย่างเหมาะสม ดำรงไว้ซึ่งคุณค่าตลอดรัชสมัยของพระองค์

แนวทางและมาตรการรณรงค์จัดงานประเพณีลอยกระทง ตามที่กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม นำเสนอ ด้วยการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่ายต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อประสานความร่วมมือจัดงานประเพณีวันลอยกระทง ตามแนวคิด "ลอยกระทงปลอดภัย สืบสานวัฒนธรรมไทยใส่ใจสายน้ำและสิ่งแวดล้อม" ภายใต้มาตรการรณรงค์ ๕ ด้าน คือ

๑. มาตรการการจัดงานประเพณีลอยกระทง โดยยังคงรักษาประเพณีที่ดีงามเพื่อสืบสานวัฒนธรรม
๒. มาตรการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เพื่อป้องกันภัยจากอาชญากรรมและอันตรายจากการจลนพลุน ประทัด ดอกไม้เพลิง การปล่อยโคมลอย และโคมควัน
๓. มาตรการลอยกระทงไร้มลพิษ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดจำนวนขยะหลังวันลอยกระทง
๔. มาตรการกวดขันวินัยจราจรอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ
๕. มาตรการห้ามไม่ให้มีการจำหน่ายและดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณสถานที่จัดงาน เพื่อป้องกันเหตุร้ายต่างๆ

สำหรับการจัดกิจกรรมประเพณีลอยกระทงในปี นี้ เกิดจากการบูรณาการร่วมของทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในส่วนกลาง ได้มีการจัดกิจกรรมสืบสานประเพณีลอยกระทง ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เช่น วัดราชาธิวาสราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร / สะพานพระราม ๘ / สวนสันติชัยปราการ เพื่อให้ประชาชนได้เห็นถึงคุณค่า ร่วมกันอนุรักษ์ สืบทอดประเพณีที่ดีงามออกสู่สายตาชาวต่างชาติ

ในส่วนภูมิภาค ได้จัดงานเทศกาลลอยกระทงแห่งต่าง ๆ ตามประเพณีนิยมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวิถีถิ่นดั้งเดิม มีความงดงามแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค ควบคู่ไปกับกิจกรรมประเพณีลอยกระทงอาเซียน ซึ่งเป็นมรดกร่วมทางวัฒนธรรมกับจังหวัดที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งกิจกรรมประเพณีลอยกระทงไทยในต่างประเทศเพื่อสานความสัมพันธ์ร่วมกันผ่านมิติทางวัฒนธรรม

ผลจากความร่วมมือของประชาชนและทุกฝ่ายในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีลอยกระทง ภายใต้มาตรการรณรงค์ในปี นี้ ก่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สิน ช่วยลดอุบัติเหตุและมลพิษขยะในแม่น้ำ ยังคงความงดงาม ดำรงคุณค่า สร้างความสุข ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มากกว่า ๖.๓ ล้านคน (หกล้านสามแสนคน) ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนแก่ประเทศไม่น้อยกว่า ๙,๙๒๘ ล้านบาท ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการสืบสานประเพณีลอยกระทงให้เป็นไปอย่างยั่งยืนสืบไป

๒. ประเพณีสงกรานต์

กระทรวงวัฒนธรรม ได้บูรณาการร่วมกับ ๒๔ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน จัดประเพณีสงกรานต์วิถีไทย ใช้น้ำคุ้มค่า ชีวาปลอดภัย และได้ร่วมกันรณรงค์แนวทางประเพณีสงกรานต์ ประจำปี ๒๕๖๑ และได้จัดทำคลิปวิดีโอรณรงค์การจัดงานสงกรานต์ รวมทั้งเชิญสถานเอกอัครราชทูตจัดทำวีดิทัศน์อวยพรและจัดงานสืบสานประเพณีสงกรานต์

นอกจากนี้ มีองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ร่วมกันจัดงานประเพณีสงกรานต์ อาทิ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรุงเทพมหานคร สภาวัฒนธรรม คิง เพาเวอร์ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ เอเชียทีค โดยจัดในพื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศอย่างยิ่งใหญ่

ผลจากการจัดงานมีปริมาณการเดินทางของประชาชน ในช่วงประเพณีสงกรานต์ จำนวน ๑๘.๙๑ ล้านคน - บริการภาครัฐ รองรับ ๑๕.๑๗ ล้านคน - บริการภาคเอกชน รองรับ ๓.๗๔ ล้านคน ที่มาจาก : กระทรวงคมนาคม - จำนวนนักท่องเที่ยวในเทศกาลสงกรานต์ ประจำปี ๒๕๖๑ - ชาวต่างชาติ ๕๓๐,๐๐๐ คน - ชาวไทย ๓,๐๐๐,๐๐๐ คน ที่มาจาก : กระทรวงท่องเที่ยวและการกีฬา

รายได้จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในเทศกาลสงกรานต์ ประจำปี ๒๕๖๑ - ชาวต่างชาติ ๙,๓๐๐ ล้านบาท - ชาวไทย ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท ที่มาจาก : กระทรวงท่องเที่ยวและการกีฬา และมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผลสำรวจพฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้บริโภคในเทศกาลสงกรานต์ ประจำปี ๒๕๖๑ ทั่วประเทศไทย ๑๓๒,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสามหมื่นสองพันล้านบาท) ที่มาจาก : ศูนย์พยากรณ์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

“อาหารอร่อยร้าน ๑๐๐ ปี”

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้รับนโยบายจากกระทรวงวัฒนธรรมให้ส่งเสริมความสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้านอาหารและโภชนาการ จึงได้จัดทำโครงการ “อาหารอร่อย ร้าน ๑๐๐ ปี” ร่วมกับสภาวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ๗๖ จังหวัด รวบรวมข้อมูลร้านอาหารที่มีอายุเกิน ๑๐๐ ปี และนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดพิมพ์หนังสือ “อาหารอร่อยร้าน ๑๐๐ ปี” มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และจัดงานเทศกาล “อาหารอร่อย ร้าน ๑๐๐ ปี” ในระหว่างวันที่ ๒๑-๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ บริเวณลานพาร์ค พารากอน ชั้น เอ็ม ศูนย์การค้าสยามพารากอน กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้านอาหาร ซึ่งมีการสืบทอดภูมิปัญญาด้านอาหารจากรุ่นสู่รุ่นจนเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในแต่ละท้องถิ่น และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป และได้จัดทำโครงการอบรมสัมมนาการพัฒนาต่อยอดผู้ประกอบการ “อาหารอร่อยร้าน ๑๐๐ ปี” และเครือข่ายผู้สนใจขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจระบบแฟรนไชส์ ความสำคัญของรูปแบบของการบริหารสาขาที่ดี ตลอดจนสามารถเข้าใจหลักการวางระบบและรูปแบบการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับธุรกิจตนเองได้ ให้แก่กลุ่มเป้าหมายเครือข่ายผู้ประกอบการร้านอาหารที่มีอายุมากกว่า ๑๐๐ ปี และน้อยกว่า ๑๐๐ ปี ระหว่างวันที่ ๒๙ - ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ โรงแรม เอสริชดาเลเซอร์ โฮเทล กรุงเทพมหานคร

หนังสือ “อาหารอร่อย ร้าน ๑๐๐ ปี”

งานเทศกาล “อาหารอร่อย ร้าน ๑๐๐ ปี” ในระหว่างวันที่ ๒๑-๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑
ณ บริเวณลานพาร์ค พารากอน ชั้น เอ็ม ศูนย์การค้าสยามพารากอน กรุงเทพมหานคร

การอบรมสัมมนาการพัฒนาต่อยอดผู้ประกอบการ “อาหารอร่อย ร้าน ๑๐๐ ปี”
ระหว่างวันที่ ๒๙ - ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ โรงแรม เอสริชดา เลเซอร์ โฮเทล กรุงเทพมหานคร

“โซน ที่สุดแห่งนาฏกรรมไทย สู่มรดกทางวัฒนธรรมโลก”

การที่โลกมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วได้สร้างความเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยเฉพาะ กระแสอินเทอร์เน็ตและโซเชียลเน็ตเวิร์คที่ก่อให้เกิดสังคมไร้พรมแดนนำไปสู่การหลั่งไหลทางวัฒนธรรมอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สังคมไทยก็ตกอยู่ในภาวะเดียวกัน วัฒนธรรมไทยดั้งเดิมบางส่วนกำลังลบล้างและอาจสูญหายไป โดยเฉพาะมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม อันเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยและเป็นองค์ประกอบสำคัญในเอกลักษณ์ของชนชาติไทย ซึ่งเป็นทุนที่สำคัญของชุมชน ท้องถิ่น และสังคมไทย องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ องค์การยูเนสโก (UNESCO) เห็นความจำเป็นในการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จึงได้ออกอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขึ้น เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความร่วมมือจากนานาประเทศ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ อีกทั้งเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เพื่อส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติทั้งในระดับประเทศ และระดับสากล

เมื่อประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกโดยสมบูรณ์ลำดับ ๑๗๑ ในอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, ๒๐๐๓) ของยูเนสโก ในวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทั้งระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับโลก ซึ่งเป็นการพัฒนากลไกมาตรการในการสงวนรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไทยให้เข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นโอกาสสำคัญในการแสดงอัตลักษณ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของคนไทยในเวทีโลก โดยการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ทำให้ประเทศไทยมีสิทธิ์ในการยื่นเสนอรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติขึ้นบัญชีมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ต่อองค์การยูเนสโก เพื่อปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในระดับนานาชาติ

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม จึงได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการเสนอรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติขึ้นบัญชีมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ถือเป็นการสร้างการตระหนักรับรู้ถึงความสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในระดับชาติ รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปจะเป็นการสร้างความมั่นคงให้เกิดแก่มรดกทางวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นศิลปะที่ยังมีชีวิตอยู่ การคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้โดยมีกฎหมายบังคับใช้ถือเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติซึ่งเป็นเจ้าของวัฒนธรรมนั้น เพราะนอกจากจะได้รับประโยชน์ที่เกิดจากการคุ้มครองแล้วยังได้รับประโยชน์จากการส่งเสริมของภาครัฐให้มีการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษามรดกทางวัฒนธรรมของตน

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม จึงได้คัดเลือก “โขน” ซึ่งเป็นรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนของชาติในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ในสาขาศิลปะการแสดง เพื่อเสนอขึ้นบัญชีรายการตัวแทนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติต่อยูเนสโก (Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity) เนื่องจากโขนถือเป็นศิลปะการแสดงชั้นสูงที่รวมเอาดนตรีไทย วรรณกรรม และงานช่างฝีมือหลายด้านมาผสมผสานกัน ได้แก่ **วรรณคดี** เรื่องรามเกียรติ์นำมาเป็นบทร้องในการดำเนินเรื่องของโขน **วรรณศิลป์** ที่นำมาถ่ายทอดเป็นคีตศิลป์ทั้งการขับร้อง บทพากย์ – บทเจรจา ระหว่างการแสดง **นาฏศิลป์** ที่นำมาถ่ายทอดเป็นกระบวนท่ารำ ภาษาท่า การแสดงออกของผู้แสดง **สังคีตศิลป์** ที่นำมาถ่ายทอดเป็นการบรรเลงดนตรีวงปี่พาทย์ **ประณีตศิลป์และหัตถศิลป์** ในงานเครื่องแต่งกาย ศิราภรณ์ พัตรภรณ์ ซึ่งงานศิลปะเหล่านี้ต้องใช้ระยะเวลารวมทั้งอาทิตย์กำลังความสามารถของบุคคลทั้งที่อยู่เบื้องหน้า และเบื้องหลังการแสดงเป็นจำนวนมากในการรังสรรค์งาน (อมรา กล้าเจริญ และคณะ, ๒๕๕๗) โดยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการแสดงโขนและจัดสร้างเครื่องแต่งกายขึ้นใหม่ทั้งหมด ทำให้โขนกลับมาได้รับความนิยมอีกครั้ง ในปัจจุบันมีทั้งชุมชนโขนมืออาชีพ ศิลปินแห่งชาติ หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมศิลปากร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และชุมชนที่สอนตามสถาบันต่าง ๆ อาทิ สถาบันคึกฤทธิ์ รวมทั้งชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการแสดงโขน และชุมชนที่ชื่นชอบการแสดงโขน ศูนย์กลางการแสดงโขนตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร และมีวิทยาลัยนาฏศิลป์ ๑๒ แห่ง เป็นผู้จัดหลักสูตรและมาตรฐานการแสดง นอกจากนี้มีการเปิดพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้และจัดการแสดงไม่น้อยกว่า ๕๐ แห่ง

“มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทย สู่มรดกภูมิปัญญามวลมนุษยชาติ”

กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนงานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ นับตั้งแต่ พ.ร.บ. ฉบับนี้มีผลบังคับใช้ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ดำเนินการออกประกาศและระเบียบ จำนวน ๕ ฉบับ ภายใน ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ผลักดันและสนับสนุนให้ชุมชนและจังหวัดดำเนินการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร จำนวน ๗๗ จังหวัด รวม ๒๖๑ รายการ

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ดำเนินการประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๑๘ รายการ โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ เมื่อวันที่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๑ และได้ประกาศการขึ้นบัญชีในราชกิจจานุเบกษา

รายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ประกาศขึ้นบัญชี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มีจำนวน ๑๘ รายการ ได้แก่ สะโนว้ายกูละ พิธีถวายข้าวพืชมงคลฯ และบุญเสียดำหัวข้าวโอกาสพระธาตุพนม ประเพณีปอยส่างลอง ขนมฝรั่งกุฎีจีน เรือนโคราช กลองเอกราช เรือกำบาง นิทานพื้นบ้านเรื่องท้าวแสนปม ตำรายาหลวงปู่ศุข ลิเก ประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ประเพณีปักธงเมืองนครไทย ประเพณีถือศีลกินผัก ดินสอพองลพบุรี วัวเทียมเกวียน การเล่นสะบ้า และการแข่งเรือยาวขึ้นโขงชิงธง

มอบรางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติชุมชน องค์กร หน่วยงานดีเด่นในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

เผยแพร่ผลงานที่ได้รับรางวัลโครงการดีเด่นในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “โนราโรงครูท่าแค”

นอกจากนี้ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมยังได้จัดพิธีประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ และมอบรางวัลเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติชุมชน หน่วยงาน องค์กร ที่มีผลงานดีเด่นในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในงานมหกรรมวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓ - ๕ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ ศูนย์การประชุมสิริกิติ์

กิจกรรมนี้ นอกจากเป็นการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไทยในคงอยู่ ยังทำให้ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความรักความภาคภูมิใจในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของตน และเกิดความตระหนักในการช่วยกันธำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไว้ให้คงอยู่ต่อไป

เผยแพร่ผลงานที่ได้รับการประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ “สะโน”

เผยแพร่ผลงานที่ได้รับการประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ “เรือนโคราช”

“รามเกียรติ์ จากจิตรกรรมรอบพระระเบียงพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ตอน รามาวตาร”

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดำเนินงานวัฒนธรรม ได้เล็งเห็นและตระหนักถึงความสำคัญของ “รามเกียรติ์” ในฐานะวรรณคดีสำคัญของชาติไทย ที่มีอิทธิพลทางความคิด ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม และหลักการดำเนินชีวิตของคนไทยมาแต่โบราณ

รามเกียรติ์ เป็นเรื่องราวของพระราม องค์อวตารของพระนารายณ์ ได้รับอิทธิพลมาจากมหากาพย์ รามายณะ คัมภีร์ทางศาสนาพราหมณ์-ฮินดู มาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา อิทธิพลจาก “รามเกียรติ์” ปรากฏอยู่ในวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งคติความเชื่อที่ว่ากันว่าพระมหากษัตริย์เป็นอวตารของพระนารายณ์ เพื่อดับทุกข์เข็ญแก่มวลมนุษย์ เหล่าราษฎร

บุรพมหากษัตริย์ไทยหลายพระองค์ทรงตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของ “รามเกียรติ์” มาอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากเมื่อครั้งสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โปรดเกล้าฯ ให้แต่งบทละครเรื่องรามเกียรติ์ไว้เป็นบทละครสำหรับพระนคร รวมทั้งให้จิตรกรรังสรรค์จิตรกรรมเรื่องรามเกียรติ์ ไว้ ณ พระระเบียงรอบพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ซึ่งจิตรกรรมดังกล่าวได้รับการบูรณะซ่อมแซมอีกหลายครั้ง ในหลายรัชกาลต่อมา รวมทั้งในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เมื่อครั้งเฉลิมฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ตลอดจนเมื่อครั้งดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระอนุชาธิราช ทรงถ่ายภาพจิตรกรรมเรื่องรามเกียรติ์ และโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์เผยแพร่ในหนังสืออนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงพระศพ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร

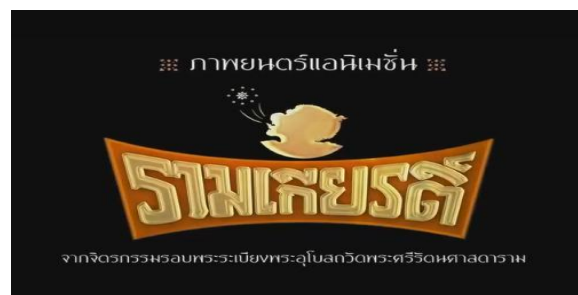

คนไทยส่วนใหญ่คุ้นเคยกับรามเกียรติ์ จาก “โขน” ศิลปะการแสดงชั้นสูงของไทยที่รวมคีตศิลป์ วรรณศิลป์ นาฏศิลป์ งานช่างศิลปกรรมหลายแขนงไว้ด้วยกัน และจัดแสดงในวาระต่าง ๆ ทั้งที่เป็นมหกรรม บูชา เป็นมหรสพสมโภช ตลอดจนเพื่อความบันเทิงในโอกาสทั่วไป โดยใช้บทละคร เรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ที่สอดแทรกคติธรรม ข้อควรประพฤติปฏิบัติของ บุคคลในฐานะต่าง ๆ “โขน” จึงเป็นเสมือนสื่อมีชีวิตทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้เรื่องรามเกียรติ์และคติธรรม ให้แก่คนในสังคมควบคู่กัน

อย่างไรก็ตาม การถ่ายทอดเรื่องราวตลอดจนสาระต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในรามเกียรติ์ผ่าน “โขน” นั้น ยังไม่แพร่หลายในวงกว้าง จำกัดเฉพาะกลุ่มผู้ที่ชื่นชอบเท่านั้น และการแสดงโขนแต่ละครั้งจะมี ค่าใช้จ่ายที่สูงมาก ไม่สามารถรับชมได้ทั่วไป ในขณะที่กลุ่มเด็ก เยาวชน และประชาชนส่วนใหญ่ มัก สนใจ สื่อออนไลน์ที่มีเนื้อหาสาระเน้นความบันเทิง ขาดการสื่อสารเรื่องราวที่น่าเสนอคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และศีลธรรม การสร้างสรรค์สื่อเพื่อการเรียนรู้และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม จึงเป็นกลวิธีหนึ่งที่ช่วยเพิ่มปริมาณ สื่อคุณภาพ เพื่อการเรียนรู้ให้แก่สังคมโดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้น

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม จึงมีแนวคิดในการผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ โดย นำจิตรกรรมเรื่อง รามเกียรติ์ รอบพระกระเปียงพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ซึ่งมีความงดงาม มีลีลา และสีสันทรงคุณค่าทางศิลปกรรม มาเป็นแนวทางให้เยาวชนและประชาชนได้เรียนรู้ ผ่านสื่อนวัตกรรม เสมือนได้มาศึกษาจากพระอุโบสถด้วยตนเอง โดยเลือกเนื้อหาตอน “รามาวตาร” ที่กล่าวถึง มูลเหตุ แห่งการอวตารของพระนารายณ์เป็นพระรามเพื่อปราบทศกัณฐ์ ซึ่งสอดคล้องกับคติความเชื่อ ของคนไทยที่ถือว่าพระมหากษัตริย์ คือ องค์อวตารของพระนารายณ์ ทั้งนี้เพื่อเฉลิมพระเกียรติยศและแสดงความจงรักภักดีต่อ สถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทย นำเสนอในรูปแบบภาพยนตร์ แอนิเมชัน ๒๐ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาว ๔๐ นาที ซึ่งจะจัดสร้างแล้วเสร็จในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ พร้อมฉาย ในโรงภาพยนตร์ ซึ่งเด็ก เยาวชน ประชาชนไทยที่ได้รับชม จะเกิดความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่า ความสำคัญ ตลอดจนภาคภูมิใจในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทั้งวรรณกรรมและงานช่างฝีมือจิตรกรรมที่ บรรพบุรุษไทยได้บรรจงสร้างสรรค์ไว้อย่างงดงาม

“เครือข่ายวัฒนธรรมสัมพันธ์ ขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมยั่งยืน”

การส่งเสริมบทบาทภาคเอกชน ประชาชน ในการบริหารจัดการงานวัฒนธรรม ในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว การดำเนินการทางวัฒนธรรม รวมถึงการบริหารจัดการทางวัฒนธรรม ก็มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยเช่นกัน จากการหลั่งไหลทางวัฒนธรรมโลก ที่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมของประเทศไทย ซึ่งเป็นทุนที่สำคัญของชุมชน ท้องถิ่น และสังคมไทย

กระทรวงวัฒนธรรม ได้ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีรายละเอียดที่สอดคล้องกับแนวทางการสงวนรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ซึ่งเป็นแนวทางที่ส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ดำเนินการไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งเป็นแนวทางการส่งเสริมบทบาทที่ก่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันของประชาชน ชุมชน ผู้เป็นเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ภาครัฐ และภาคเอกชน ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน ถ่ายทอด รวมถึง การพัฒนาต่อยอด ด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งมาจากการตัดสินใจและยินยอมร่วมกันของภาคประชาชน ภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้การบริหารจัดการและการดำเนินการด้านวัฒนธรรมของประเทศไทยเป็นไปในแนวทางที่ดีที่สุด